

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון יט (תח) ♦ שנה ט

שב"ק פ' תרומה ♦ אדר א' ה'תשפב

דברי אלוקים חיים מרבן רבינו הגה"ק זיע"א

וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כה, ב)
המפרשים כתבו לדייק בפסוקים שפתח בלשון "וידבר" שהוא לכאורה דיבור קשה וגם מה שכתב "בני ישראל" ואת מי בא למעט וגם מה שכתוב בפסוק "ויקחו לי", ולמה לא כתוב ויתנו לי, וגם ה – "לי" הוא מיותר לכאורה, ורש"י הק' כתב "לי לשמי" מכיון דאי אפשר לו שיתנו לה' כי כל העולם שלו הוא ולכן כתב שפירוש "לי לשמי", ולזה צריכין להבין למה כאן כתב "לי לשמי" הלוא את כל התורה צריכין לעשות לשמה ואף שאמרו חז"ל לעולם ילמד אדם ויעסוק במצוות אף שלא לשמה שמתוך שלא לשמה יבוא לעשות לשמה, הלוא מובן הוא שכל ההיתר הוא משום שיבוא להיות עושה לשמה, ואם כן מה הכוונה כאן באומרו לי לשמי.

נראה לומר מה שכתוב כאן לי לשמי, באופן כזה שיש אנשים שחושבין לחלק בין מצוות שהם בינו לבין קונו ובין מצוות שהם בין אדם לחבירו, באמרם שזה מובן שיש להניח תפילין ולישב בסוכה ולאכול מצה וכו' ולעשותם לשם השם דווקא, אבל במצוות שהם בממון וכגון כאן שיש ציון ליתן תרומה למשכן, חושב הוא שזה לא צריך כל כך לעשותו לשמה, אלא יחשוב שאף אם יהיה לי כוונה לשם פירסום וכבוד, מה רע יש בזה הואיל והעיקר הוא שאת צדקה, אבל באמת הוא שגם באלו המצוות שבין אדם לחבירו צריכין לעשותם לשמה, (ואע"פ שמובא בשם הבעש"ט, שבמצוות צדקה אף שלא לשמה הוא טוב, מכיון שנהנה איש ישראל בזה, זה אמת לאמיתו אבל יותר טוב שיעשה אך ורק לשם שמים) ולכן נקט הכתוב "לי" כלומר "לשמי" וכמו שכתב רש"י הנ"ל.

וגם אפשר לומר באופן אחר שהכתוב בא לומר ויקחו לי לשמי כלומר שאף שיותר טוב שיעשה אדם כל דבר לשמה, ואף בדברי הרשות וכמו שמובא בשו"ע או"ח (בס"י רלא) שכל כוונתו של אדם יהיו לשם שמים, שגם שהשינה של האדם לא תהא כוונתו להנאת גופו אלא כדי להחזיק גופו לעבודת השי"ת וכן בכל מה שיהנה בעולם הזה לא יכוין להנאתו אלא לעבודת הבורא יתברך, וכדכתיב "בכל דרכיך דעה" ואמרו חכמים שכל מעשיך יהיו לשם שמים שאפילו בדברים של רשות כגון האכילה והשתיה וההליכה והשיבה והקימה וכל צרכי הגוף יהיו כולם לעבודת הבורא, או לכל דבר הגורם עבודתו, שאפילו אדם שהיה צמא ורעב אם אכל להנאתו אינו משובח אלא יתכוין שיאכל וישתה כפי חיולו לעבוד את בוראו וכן אפילו לישוב בסוד ישירים ולעמוד במקום צדיקים ולילך בעצת תמימים, אם עשה להנאת עצמו להשלים חפצו ותאותו אינו משובח, אלא אם כן עשה לשם שמים וכו' ואפילו אם נתכוין כדי שיהיו לו בנים שישמשו אותו וימלא מקומו, גם כן אינו משובח וכו' כללו של דבר שחייב אדם לשום עיניו ולבו על דרכיו ולשקול כל מעשיו במאזני שכלו, וכשראה דבר שיבוא לידי עבודת הבורא יתברך יעשהו, ואם לאו לא יעשהו ומי שנהג כן הוא עובד את בוראו תמיד עכ"ל. והצדיקים אמרו שכל הסימן הזה בשולחן ערוך הוא מעיקרי תורת החסידות של מרן הבעש"ט ותלמידיו הק' וכן מובא בספרים הק' שאין בעולם רשות אלא או מצוה או עבירה ח"ו, אבל השולחן ערוך לא כתב שזה עבירה אלא שכתב שהוא אינו משובח, ולכן זה מאוד קשה לכל אדם ולא ניתן אלא ליחיד סגולה, אבל מובן לכל שמצוות שבתורה שצריך לעשותם לשמה ואף שמותר לעשותם אף שלא לשמה מכל מקום ההיתר הוא אם יבוא מזה לעשותם לשמה וכו'.

ולפי זה אפשר לומר שזה כוונת הכתוב ויקחו לי, ורש"י כתב לשמי, כלומר שה' יתברך מצוה לנו שעל כל פנים תעשו הדברים שלי, כלומר המצוות שיש לעשותם והעבירות שאין לעשותם, זה כולו תעשו אך ורק לשמי, אבל בדברים של רשות אם כי שזה משובח אם עושים לשם שמים וכמו שכתב בדברי השו"ע מכל מקום אין זה עבירה ממש אלא שהוא אינו משובח מה שאין כן בדברים שהם לי שזה צריכין לעשות לשמי דווקא.

דברות קודש מרבן רבינו עט"ר שליט"א

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כה, ב)

מדוע נאמר "ויקחו לי תרומה" ולא "ויתנו לי תרומה" במדרש רבה מבואר הענין: ללמדך שהנותן תרומה למצווה לוקח ומרויח יותר משווי הכסף והזהב שנתן ולפיכך נאמר "ויקחו".

מעלת עושה הצדקה גדולה היא עד מאוד, ועל כך מובא בספר "קב הישר": אמר רבי יוסי על הפסוק "וצדקה תציל ממוות" יש אילנא דחיי ויש אילנא דמותא. והעושה מעשים טובים מחזיק באילנא דחיי והעושה מעשים רעים מחזיק באילנא דמותא, והאי גברא דאחזיק בצדקה ויהיב פרנסה לעני, שע"י הצדקה הזו החזיק באילן החיים והתיש והכניע את כוח אילן המוות!

וכתב האר"י ז"ל, שכל מצווה שאדם עושה נרשמת אות אחת מכ"ב אותיות התורה הרמוזה באותה מצווה על מצחו, וכשהוא עושה מצווה אחרת נמחקת האות הראשונה ונכתבת האות של המצווה השנייה שעשה, אבל אות של מעשה צדקה אינה נמחקת לעולם, ועל כך אומר הפסוק "וצדקתו עומדת לעד".

ודרושה חכמה גדולה לנתינת הצדקה בסבר פנים יפות, ולמען לא יתבייש המקבל. כן נקט בלשון ויקחו להתרומה הינה גם לקיחה, שהיא מסייעת לאדם לחיות כראוי בעולמו של הקב"ה.

פתוח תפתח (דברים טו, ז-ח)

פתוח תפתח", וכן בהמשך הפסוקים נאמר "נתון תיתן" (פס"ט), ו"הענק תעניק" (פס"י), מבאר רש"י, שזהו כדי ללמדנו שיש להכפיל ולהרבות את הנתינה "אפילו כמה פעמים", "אפילו מאה פעמים".

ואפ"ל שמה שנקטה התורה הלשון "פתוח תפתח", "נתון תיתן" ו"הענק תעניק", זהו כדי לרמוז לאדם שכאשר יפתח את ליבו ואת ידו, ויתן ועניק מממונו לאחיו האביון, מיד יפתח לו הקב"ה את כל שערי השמים - שערי בריאות, שערי פרנסה טובה, שערי הצלחה ועוד ועוד. וכוונת התורה היא שכאשר "פתוח" לזולת, ממילא "תפתח" גם לעצמך, וכאשר "נתון" לזולת, ממילא "תיתן" גם לעצמך, וכאשר "הענק" לזולת, ממילא "תעניק" גם לעצמך.

ונקטה התורה ג' לשונות של נתינה (פתוח, נתון, הענק), כדי לרמוז שמי שיאחז במידת הנתינה בכל כוחו, יזכה לקשור את עצמו עם ה' יתברך בקשר אמין וחזק שלא יתנתק לעולם, כדוגמת חבל השזור משלושה חוטים, שאינו מתנתק ואינו נקרע, כמו שכתוב: "והחוט המשולש לא במהרה ינתק" (קהלת ד, יב).

ומבאר רבינו הק' בספר שלחן הטהור: "פתוח תפתח את ידך", פתיחת היד פותחת גם את הלב, שכפילות הלשון בא לומר שאם אדם מרגיש שהוא אינו יכול לתת, יכריח עצמו לפתוח ידו לצדקה וכך יכניע מידת הקמצנות.

מאין יבוא עזרי (תהילים קכא)

אם האדם יחזיק עצמו מאין דהיינו בעונוה יבוא עזרי, זו גופא תהיה עזרה גדולה בשבילו.

ברכת מזל טוב

לחד מן חבריא אציל המידות נעים ההליכות הוגה תדיר בתורה מקושר לאילנא דחיי ומסור לקדשי בית חיינו

החתן יוסף חיים סויסה הי"ו
לרגל נישואיו עב"ג בשעתומ"צ

המאחלים בלו"ח

בני החבורה ג"א מצטרף אחיו מאיר

כניתי תינים

תקחו את תרומתי (כה, ב).

י"ל שע"י שאתם הצדיקים תקחו מאתם, היינו המוני העם, זהב וכסף גו', היינו בזה שנהנים הצדיקים מהמוני העם שמקבלין מהם זהב וכסף ושאר דברים גשמיים הנצרכים להם, יהיה להמוני עם ג"כ עלייה והתרוממות, הגם שאין להם נדבת לב הטהור נדבה רוחנית רק נדבה גשמית זהב וכסף וכדומה, עכ"ז ע"י שהם מייחדים ומקשרין עצמם להצדיקים שבדור ומהנים אותם שיש יכולת בידם, אז גם הם יתקשרו ויתעטפו בנדבת הצדיקים בלבם הטהור שהוא כולו רוחנית, ויתעלו ברום המעלות קודש קדשים, ויהיו דבוקים יחד הכנסת ישראל בהש"י עם צדיקי הדור וכיה"ר אמנ.

(אוהב ישראל - אפטא)

ויקחו לי תרומה

"ויקחו" אף שזה לשון קפיה ואמר "אשר ידבנו ליבו תיקחו את תרומתי", שזה לשון נדיבות הלב, דמכיון שהוא בכפיה נשבר יצרו ולכן הנתניה הוא בנדיבת הלב יקרא (עין רמב"ם הלכות גירושין פ"ב הלכה כ'), וגם לפי זה מובן מה שכתוב לעיל שבא הכתוב להוציא את העכו"ם וערב רב מלינת נדבה למשכן, שזה מכיון שלא שייך אצלם כפיה מכיון שלא מזרע ישראל הם שרוצים להיות חלק מעם הק' ישראל, ולכן אי אפשר שהם יתנו שאין זה נדיבות הלב, וגם אמרו חז"ל ששלשה סימנים בישראל, שהם רחמנים וביישנים וגומלי חסדים, שזה אין הגוים ובערב רב, שכתוב בזוהר הק' שמי שהוא מהערב רב אף שהוא שומר תורה ומצוות, מכל מקום כל הכוונה שלהם הוא לעצמם דלגרמיהו כעובדי, ולכן לא רצה השם יתברך שהם יתנו למשכן, שיהיה שם השראת השכינה ואין השכינה רוצה להיות במקום שבא מממון של עכו"ם וערב רב.

(רביה"ק ז"ע - ויגד משה)

מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כה, ב).

דהיינו כל איש יש לו רצון אשר ידבנו לבו ר"ת אל"י, זה ר"ת א'שר לפי ה' ור"ת של ששה התיבות מ'את כל א'יש א'שר ידבנו לבו עולה כמספר אמונ"ה ששה העולה לה' אם מתחזקים האמונה בשעת הסתר פנים ואז צריך לצעוק לה' אל"י - אל"י אל תעזבנו

(אגרות שומר אמונים)

ויקחו לי תרומה מאת כל אשר ידבנו לבו (כה, ב).

ויקחו לי תרומה, אם ברצונך להתרומם להרים את עצמך, העצה לזה היא, מאת כל איש על ידי שתכניס תורה ויראת שמים בלב אחרים תקחו את תרומתי בכך אתה בעצמך תתעלה ותתקרב להקב"ה ודבר זה הוא בדוק ומנוסה, כידוע לכל העוסקים בלימוד ברבים וקירוב רחוקים.

(בית ישראל)

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כה, ח).

ס"ת גימטריא שס"ו, דעיקר השראת רוח קדושה בתוכם ממש, אינו אלא על ידי שמירת שס"ה לא תעשין ומספר א' הנוסף, הוא מצות עשה שיש בכל אחד מהם בעת שמגיע עבירה לידו וישב ולא עבר עליה (קדושין ט"ז ע"ב) (חוקי חיים)

ועשו לי מקדש כו' (כה, ח).

ופירש"י ועשו לי לשמי בית קדושה, לשמי גמ' ל"ב שמ"ח, בעצבות אי אפשר לעשות בית קדושה, כי עצבות הוא מסטרא דמסאבותא ורק ע"י שמחה יכולים לקדש הבית.

(אמרי חיים)

מעשה חושב תעשה אותם (כו, א)

אל תסתפק במחשבה טובה בלבד, אלא תראה שהמחשבה תבוא לידי מעשה, זה "מעשה חשב" המחשבות הטובות אשר בקרבך "תעשה אותם" ולא תסתפק במחשבתך הרצויה בלבד.

(דברי ישראל)

כרובים וגו' (לז, ט-ט)

פירש"י דמות פרצוף תינוק להם, ונ"ל לרמז בזה הא דר"ל לא יהיה התורה בעיניך כבת בוגרת שאדם משיאה לכל מי שידמון, ועוד הא דאר"ל הלומד ילד למה הוא דומה, ובכל יום יהיה בעיניך כחדשים (ערוגות הבושם)

ביאורי תינים

נתינת הכפורת על הארון

ונתת את הכפורת על הארון מלמעלה ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך. (שמות כ"ה, כ"א)

ופירש רש"י שם זו"ל: "ואל הארון תתן את העדות - לא ידעתי למה נכפל, שהרי כבר נאמר: (שם כ"ה, ט"ז) 'ונתת אל הארון את העדות', ? יש לומר, שבא ללמד שבעודו ארון לבדו, בלא כפורת, יתן תחילה העדות לתוכו, ואחר כך יתן הכפורת עליו. וכן מצינו כשהקים את המשכן נאמר (שמות מ', כ'): 'ויתן את העדות אל הארון', ואחר כך: 'וישם את הכפורת על הארון מלמעלה'." עכ"ל.

ובספר "מרפסין איגרי" בפרשתנו, הקשו זו"ל: הלא אין כל אפשרות להניח תחילה את הכפורת, ואחר כך להכניס את הלוחות, שהרי פיתחו של הארון הוא מלמעלה, והכפורת מכסה את פתחו, ובמציאות יש להכניס תחילה את הלוחות, ורק לאחר מכן לסגור את הארון על ידי הכפורת. כיצד, אם כן, כתב רש"י כי הסיבה שהתורה כפלה את הצינוי "ואל הארון תתן את העדות" היא כדי ללמדנו "שבעודו ארון לבדו, בלא כפורת, יתן תחילה העדות לתוכו, ואחר כך יתן הכפורת עליו", ? עכ"ל. (א) ואחי הגאון רבי אליעזר הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס "חינוך הבנים כהלכתנו", הראה לי את דברי ה"אור החיים" הקדוש (כאן) שמבאר את כונת רש"י, שלולא כפילות התורה היינו חושבים שמכיון שהכפורת מכסה את פתח הארון מלמעלה, אולי את העדות (היינו הלוחות) נניח על הכפורת מלמעלה, ולא בתוך הארון. לכך הוצרכה התורה להשמיענו שיש להניח את העדות בתוך הארון, והכפורת מעל הארון.

(ב) והאור החיים הקדוש עצמו מבאר, כי כוונת הכתוב רבות בו שאחר שיתן הכפורת על הארון, לא יצאו ממנו עוד לדורות עולם. (ועע"ש מה שביאר עוד בזה)

(ג) ובספר מרפסין איגרי (שם) תירץ הרב א. יונגרמן שליט"א, זו"ל: יתכן שלולא כפילות התורה היינו חושבים שאת העדות יתן בתוך הארון קודם שעשה כלל את הכפורת.

לכן משמענו רש"י שראשית צריך לסיים את עשיית הארון והכפורת, ולאחר מכן יכניס את העדות לארון, ואז יניח את הכפורת מעל הארון. (וכן מצאתי באור החיים הקדוש כאן שביאר כן, ע"ש)

(ד) עוד תירץ שם הרב ח. ש. כהן שליט"א, בשם ספר שי למורא, זו"ל: ביאור נוסף בדברי "רש"י" מסביר הגר"ז הלוי זצ"ל, והוא - ש"רש"י" בא להשמיענו שכל מטרת מצות עשיית הארון, היא רק לצורך הלוחות שיתנו בתוכו. וללא זה אין כל מצוה בעשיית הארון. ולראיה, הרי בבית שני לא נבנה הארון (יומא נ"ג ע"ב), שכן לא נותרו בידם לוחות הברית לאחר שנגזר הארון והלוחות בתוכו בסוף ימי בית ראשון, הרי שאין כל טעם לבניית ארון ללא לוחות.

לכן קודם הנחת הכפורת על הארון יש להניח בתוכו את העדות (הלוחות), משום שבכך מקבל הארון את משמעותו, ובלא זה אין מה שיחיל עליו שם "ארון", ואם לא יחול עליו שם "ארון", נמצא שהכפורת לא הונחה על הארון כפי ציווי התורה: "ונתת את הכפורת על הארון". לכן חובה להניח קודם את העדות בארון, ורק אחר כך להניח עליו את הכפורת. עכ"ל. (ה) לענ"ד י"ל בדרך דרוש, שזה רמז שלא יתגאה האדם בלימודו, אלא בעודו ארון לבדו, יניח העדות - התורה הקדושה בתוך הארון, ואחרי כך יכסה מלמעלה בכפורת, זאת אומרת שהתורה תהיה מכוסה לגמרי, ולא ילמד כדי להתפאר בזה, כמובן שצריך כל אדם להרביץ תורה ברבים, כמה שביכולתו, אבל המטרה לא תהיה לשם כבוד, ולהתגאות חלילה, אלא הכל לשם שמים. והבן, ונפלא בס"ד.

מאת

הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מו"צ בק"ק קראלי ומח"ס גם אני אודך

קול קראלי - 074-7962278

לזכר עולם יהיה צדיק
הרה"ק יעקב ישכר בער זי"ע
בן הרה"ק חיים מרדכי זי"ע
מנדבורנה
נלב"ע ז' אדר תשעב

לזכר עולם יהיה צדיק
רבינו הגדול
הגה"ק יצחק צבי משה זי"ע
בן רבינו אביגדור מוזס זצ"ל
מקראלי
נלב"ע ד' טבת תשעט
זכותו יגן עלינו ועכ"א

לזכר עולם יהיה צדיק
הרה"ק יצחק אייזיק זי"ע
בן הרב משה יחזקאל זצ"ל
מקאליב
נלב"ע ז' אדר תקפ"א

לעילוי נשמת
הגה"צ לוי הכהן רבינוביץ זצ"ל
בן הגה"צ רבי גמליאל זצ"ל
נלב"ע ב' אדר תשע"א
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
הגה"צ משה וועבר זצוק"ל
בהרה"צ מרדכי זצ"ל
נלב"ע יב כסלו תשפא